

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

Gedimino pr. 56, LT-01110 Vilnius, tel. 8 706 65105, faks. 8 706 65138, ei. p. oinbudsfrz@lrski.lt

D. U.

2021-07-22Nr. 4D-2021/1-606/3D-1811

Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos
prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
direktoriui

DĖL PAŽYMOŠ PATEIKIMO

Siunčiame Seimo kontrolieriaus pažymą Nr. 4D-2021/1-606 „Dėl D. U. skundo prieš Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos“.

PRIDEDAMA. Seimo kontrolieriaus pažyma, 5 lapai.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas

Originalas nebus siunčiamas

E R, tel. 8 706 65 116, ei. [@lrski.lt](mailto:oinbudsfrz@lrski.lt)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL D. U. SKUNDO PRIEŠ FINANSINIŲ NUSIKALTIMŲ TYRIMO TARNYBĄ PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2021-07-20 Nr. 4D-2021/1-606
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2021 m. balandžio 27 d. gavo D. U. (toliau vadinama ir - Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama - Skundas) dėl Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau vadinama - FNNT arba Tarnyba) pareigūnų veiksmų (neveikimo) neinformuojant apie priimtus sprendimus pagal 2020 m. balandžio 17 d. skundą (pranešimą).
2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodyta: daugiau nei per metus negautas atsakymas is FNNT“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).
3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti FNNT pareigūnų biurokratizmą.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierius 2021 m. gegužės 4 d. raštu Nr. 4D-2021/1-606/3D-1161 kreipėsi į FNNT prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes.

2021 m. gegužės 14 d. Seimo kontrolierius gavo FNNT 2021 m. gegužės 13 d. raštą Nr. 25/4-7-3-7282. Šiame rašte nurodoma:

4.1. „2020 m. balandžio 17 d. Tarnybos Klaipėdos apygardos valdyba gavo skundą (pranešimą) dėl fizinio asmens teikiamų apgyvendinimo paslaugų nuslepianč mokėčius ir jį užregistravo Nr. 0-6960. Skundas, gautas iš elektroninio pašto [adresas Seimo kontrolieriui žinomas], neturėjęs daugiau jokių duomenų (t. y. nenurodytas asmens vardas ir pavardė, adresas ar kiti duomenys, nepasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu), buvo išnagrinėtas (2020-04-28 tarnybinis pranešimas Nr. 04/12-1-25-4542)“;

4.2. „Atsižvelgdama į tai, kad elektroniniu paštu pateiktame skunde nebuvo nurodyti fizinio asmens duomenys (vardas, pavardė, adresas arba kiti duomenys ryšiui palaikyti), pateiktas skundas nebuvo pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu, Tarnyba raštu neinformavo apie priimtą sprendimą dėl skundo nagrinėjimo, nes nebuvo identifikuotas skundą pateikęs asmuo. Pateiktas skundas neatitiko Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintose Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse prašymams ir skundams keliamų reikalavimų (13 p.; 14 p.; 19 p.).“

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

5. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama - VAI):

5.1. *5 straipsnis. Viešojo administravimo principai*

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...] 13) vieno langelio. Šis principas reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prirėikus - ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimančias viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusio asmens“;

5.2.11 *straipsnis. Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas*

„1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...] 3. Prašymas ar skundas viešojo administravimo subjekto vadovo arba jo įgalioto pareigūno ar valstybės tarnautojo, kito įstatymų nustatyta specialų statusą turinčio fizinio asmens sprendimu gali būti nenagrinėjamas, jeigu: 1) nėra galimybės prašymą ar skundą teikiančią asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumą;

6. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama - Taisyklės), nustatyta:

6.1. „13. Prašymas ir skundas raštu turi būti: [...] 13.3. asmens pasirašytas“;

6.2. „14. Prašyme ar skunde raštu turi būti nurodytas asmens vardas ir pavardė arba pavadinimas (jeigu kreipiamasi juridinio asmens vardu), adresas arba kiti kontaktiniai duomenys ryšiui palaikyti, pagal kuriuos asmuo pageidauja gauti atsakymą. Jeigu prašyme ar skunde nenurodytas adresas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, jis teikiamas pagal kitus prašyme ar skunde nurodytus asmens kontaktinius duomenis, išskyrus atvejus, kai prašyme ar skunde jokių kitų asmens kontaktinių duomenų nenurodyta“;

6.3. „19. Prašymas raštu, atsiųstas institucijai elektroninėmis priemonėmis, turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba suformuotas elektroninėmis priemonėmis, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą“;

6.4. „38. Atsakyme, kuriame nurodomos atsisakymo suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą priežastys, arba institucijos siunčiamame pranešime apie asmens prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis asmuo ar jo atstovas turi būti informuojamas apie tokio atsakymo apskundimo tvarką, nurodant institucijos (-ų), kuriai (-ioms) gali būti paduotas skundas, pavadinimą (-us) ir adresą (-us), taip pat terminą (-us), per kurį (-iuos) gali būti pateiktas skundas.

6.5. „42. Asmenis aptarnauti institucijose steigiamas vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys. Jei šis padalinys nusteigiamas, jo funkcijas atlieka institucijos vadovo arba jo įgalioto asmens sprendimu paskirtas valstybės tarnautojas, atsakingas už asmenų aptarnavimą“;

6.6. „43. Vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys atlieka šias funkcijas: 43.1. priima prašymus ir skundus, nustato, kokia jų esmė, kokios informacijos reikia sprendimams priimti, kokią informaciją ir dokumentus privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, numato, kokią informaciją institucija gali gauti iš savo administracijos padalinių, pavaldžių ir kitų institucijų, ir paprašo asmenį, kuris kreipiasi, pateikti informaciją ir dokumentus, kurių institucija negali gauti pati arba kuriuos privalo pateikti šis asmuo, bet jų nepateikia; [...]“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

7. Konstitucinis Teismas 2011-06-23 nutarime, be kita ko, yra konstatavęs:

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinio teisinės valstybės principo negalima aiškinti kaip įtvirtinto tik Konstitucijos preambulėje; neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas; konstitucinis proporcingumo principas yra vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad Konstitucijos 29 straipsnyje įtvirtintas asmenų lygiateisiškumo principas (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2005 m. rugpjūčio 23 d., 2010 m. gegužės 28 d., 2010 m. lapkričio 9 d. nutarimai).

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A502-1605/2012), be kita ko, yra konstatavęs:

Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą [...]. Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau - ir Viešojo administravimo įstatymas) 1 straipsnyje, apibrėžiančiame aptariamo įstatymo paskirtį, nustatyta, jog šis įstatymas sudaro prielaidas įgyvendinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos nuostatą, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms; nustato viešojo administravimo principus, viešojo administravimo sritis, [...], taip pat teisę į įstatymais pagrįstą ir objektyvų asmenų prašymų, skundų ir pranešimų nagrinėjimą; įtvirtina kitas asmenų ir viešojo administravimo subjektų teises ir pareigas viešojo administravimo srityje. [...] [...] kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).

Tyrimo išvados

9. Iš Skundo ir pridedamo dokumento turinio nustatyta, kad Pareiškėjas skundžiasi dėl FNTT pareigūnų veiksmų (neveikimo) neinformuojant apie pagal 2020 m. balandžio 17 d. skundą (pranešimą) priimtus sprendimus.

Skundo tyrimo metu nustatyta, kad pirmiau paminėtas skundas (pranešimas) Tarnyboje buvo išnagrinėtas, tačiau, atsižvelgiant į tai, kad jo skundas (pranešimas) neatitiko Taisyklėse prašymams ir skundams keliamų reikalavimų, t. y. elektroniniu paštu pateiktame pranešime nebuvo nurodyti fizinio asmens duomenys (vardas, pavardė, adresas arba kiti duomenys ryšiui palaikyti), pateiktas skundas (pranešimas) nebuvo pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu, Pareiškėjas nebuvo raštu informuotas apie priimtą sprendimą pagal 2020 m. balandžio 17 d. pateiktą skundą (pranešimą).

10. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (toliau vadinama - Taisyklės), VAI 11 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles.

Pagal pirmiau paminėto VAI straipsnio 3 dalies 1 punkte įtvirtintas teisės nuostatas, prašymas ar skundas gali būti nenagrinėjamas, jeigu nėra galimybės prašymą ar skundą teikiančią asmenį identifikuoti arba patikrinti prašymo ar skundo autentiškumą. Vadovaujantis Taisyklių 13.3 punkte įtvirtintomis nuostatomis, prašymas ir skundas raštu turi būti asmens pasirašytas. To paties teisės akto 14 punkte reglamentuojama, kad prašyme ar skunde raštu turi būti nurodytas asmens vardas ir pavardė, adresas arba kiti kontaktiniai duomenys ryšiui palaikyti, pagal kuriuos asmuo pageidauja gauti atsakymą. Jeigu prašyme ar skunde nurodytas adresas, kuriuo asmuo pageidauja gauti atsakymą, jis teikiamas pagal kitus prašyme ar skunde nurodytus asmens kontaktinius duomenis, išskyrus atvejus, kai prašyme ar skunde jokių kitų asmens kontaktinių duomenų nenurodyta. Be to, Taisyklių 19 punktas numato, kad prašymas raštu, atsiųstas

institucijai elektroninėmis priemonėmis, turi būti pasirašytas kvalifikuotu elektroniniu parašu arba suformuotas elektroninėmis priemonėmis, kurios leidžia užtikrinti teksto vientisumą ir nepakeičiamumą.

Taigi, pirmiau paminėtose VAI, Taisyklių nuostatose yra įtvirtinta asmens, teikiančio valstybės institucijai prašymus raštu (įtraukiant ir tuos prašymus, kurie siunčiami institucijai elektroninėmis priemonėmis), pareiga tinkamai pasirašyti savo prašymą ir institucijos diskrecijos teisė nenagrinėti asmens prašymo, jeigu pagal pateiktus duomenis nėra galimybės nustatyti asmens tapatumo ar patikrinti kreipimosi rašto autentiškumo.

Analizuojamos situacijos kontekste taip pat pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektas, išnagrinėjęs asmens prašymą ar skundą, priima vieną iš šių sprendimų: 1) suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą; 2) atsisakyti suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją, priimti administracinį sprendimą. Tuo atveju, jei viešojo administravimo subjektas priima sprendimą atsisakyti suteikti prašomą administracinę paslaugą, informaciją arba priimti administracinį sprendimą, asmeniui turi būti paaiškinamos tokio sprendimo priežastys (šios pažymos 6.4 punktas).

Svarbu pastebėti ir tai, kad asmenis aptarnauti institucijose steigiamas vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys, o jei šis padalinys nesteigiamas, jo funkcijas atlieka institucijos vadovo arba jo įgalioto asmens sprendimu paskirtas valstybės tarnautojas, atsakingas už asmenų aptarnavimą. Pagal Taisyklių 43 punktą, vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinys, be kitų funkcijų, priima prašymus ir skundus, nustato, kokia jų esmė, kokios informacijos reikia sprendimams priimti, kokią informaciją ir dokumentus privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, numato, kokią informaciją institucija gali gauti iš savo administracijos padalinių, pavaldžių ir kitų institucijų, ir paprašo asmenį, kuris kreipiasi, pateikti informaciją ir dokumentus, kurių institucija negali gauti pati arba kuriuos privalo pateikti šis asmuo, bet ju nepateikia.

11. Atlikus pirmiau išdėstytų faktinių aplinkybių, atsakingų asmenų paaiškinimų, teisinio reglamentavimo ir teismų praktikos analizę, darytina išvada, kad FNTT, gavusi 2020 m. balandžio 17 d. skundą (pranešimą), vadovaudamasi atsakingo valdymo principu ir kitais iš jo išplaukiančiais principais, kaip viešojo administravimo institucija turėjo imtis atitinkamų veiksmų siekiant išsiaiškinti, ar pateiktas skundas (pranešimas) (ne) turi trūkumų, ar jis atitinka Taisyklėse keliamus reikalavimus, o nustačius šio kreipimosi trūkumus ir, įvertinus, kad, išnagrinėjęs šį skundą (pranešimą), informacija apie priimtus sprendimus Pareiškėjui negalės būti pateikta, FNTT turėjo per protingą terminą apie tai informuoti Pareiškėją. Be to, kritiškai vertintini ir FNTT teiginiai, kad Pareiškėjo 2020 m. balandžio 17 d. skunde (pranešime) nebuvo pateikti duomenys ryšiui su juo palaikyti. Atkreiptinas dėmesys, kad pati FNTT 2021 m. gegužės 13 d. rašte Nr. 25/4-7-3-7282

nurodo, jog Pareiškėjo skundas (pranešimas) buvo gautas iš elektroninio pašto [adresas Seimo kontrolieriui žinomas]. Taigi FNTT buvo žinomas Pareiškėjo elektroninio pašto adresas ryšiui palaikyti, kuriuo Pareiškėjas turėjo būti informuotas apie priimtus sprendimus.

Pastebėtina ir tai, kad, jeigu institucija priima nagrinėti asmens nepasirašytą skundą ar prašymą (pavyzdžiui, tais atvejais, kai institucijai pakanka skunde ar prašyme pateiktos informacijos tyrimui atlikti), tokiu atveju jai tenka atsakomybė, nepažeidžiant skundą ar prašymą pateikusio asmens teisėtų lūkesčių principo, skundą ar prašymą išnagrinėti tinkamai ir laiku (teisės aktų nustatyta tvarka bei terminais). Konstitucinis Teismas savo doktrinoje taip pat yra pažymėjęs, kad „[...] neatsiejami konstitucinio teisinės valstybės principo elementai yra teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas [...]“ (pažymos 7 punktas).

12. Vadovaujantis Taisyklėse nustatytu teisiniu reguliavimu bei suformuota teismų praktika, FNTT, elgdama rūpestingai ir nagrinėdama gautus pranešimus, privalo pranešėjams suteikti informaciją apie priimtus sprendimus, o tuo atveju, jei dėl tam tikrų priežasčių informacija negali būti teikiama, asmeniui turi būti paaiškinamos atsisakymo suteikti informaciją priežastys.

Pastebėtina, jog valstybės institucijos yra saistomos gero administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Pažymėtina, kad asmens teisė būti informuotam kildinama iš to paties gero administravimo principo.

13. Atsižvelgiant į šios pažymos 5 ir 6 punktuose pateiktą teisinį reguliavimą bei teismų praktiką, pateiktą šios pažymos 7 ir 8 punktuose, kartu vertinant pirmiau paminėtas faktines aplinkybes, darytina išvada, kad FNTT nepagrįstai neinformavo Pareiškėjo apie priimtus sprendimus (be kitų, ir apie sprendimą neteikti informacijos) pagal 2020 m. balandžio 17 d. skundą (pranešimą).

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

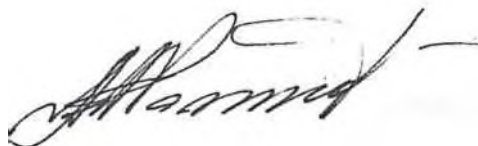
15; Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia D. U. Skundą dėl FNTT pareigūnų veiksmų (neveikimo) neinformuojant apie priimtus sprendimus pagal 2020 m. balandžio 17 d. skundą (pranešimą) pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJA

16. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, FNTT direktoriui rekomenduotina užtikrinti, kad ateityje FNTT prašymus, skundus, pranešimus pateikę asmenys būtų informuojami apie pagal jų kreipimusi priimtus sprendimus, o tuo atveju, jeigu dėl nustatytųjų kreipimusių trūkumų informacija negali būti teikiama, užtikrinti, kad asmenys būtų informuojami apie priežastis, dėl kurių informacija jiems negali būti teikiama.

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.** /"

Seimo kontrolierius

A. N.